

Doktorat p. mgra Rafała Wojcickiego

Dnia 6 grudnia 2016 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej pt. *Symulacja zgody małżeńskiej w wyrokach Trybunału Metropolitalnego Warszawskiego pod rządami Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.*, napisanej przez p. mgr Rafała Wójcickiego, pod kierunkiem ks. dr. hab. Janusza Gręźlikowskiego, prof. UKSW. Sesji przewodniczył Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW ks. prof. dr. hab. Henryk Stawniak.

W rozprawie doktorskiej została poruszona problematyka symulacji zgody małżeńskiej jako tytułu nieważności małżeństwa. Zawierający umowę małżeńską może bowiem jedynie pozornie, czyli zewnętrznie, wyrażać zgodę małżeńską, podczas gdy w rzeczywistości ją wyklucza. Prezentowana rozprawa doktorska miała za cel omówienie i ukazanie symulacji zgody małżeńskiej, zarówno całkowitej jak i częściowej w wyrokach Metropolitalnego Sądu w Warszawie orzekającego w sprawach o stwierdzenie nieważności małżeństwa po 1983 roku. Rozprawa wykazała ponadto trudności procesowe w wyrokowaniu dotyczącym stwierdzenia nieważności małżeństwa w oparciu o kan. 1101.

W sumie zbadano około 680 wyroków pierwszej instancji, dotyczących małżeństw zawartych po 1983 roku a także około 180 wyroków w sprawie małżeństw zawartych przed 1983 r. Wyroki Trybunału Warszawskiego wydane w I instancji w oparciu o kan. 1101 KPK z 1983 r. stanowiły zasadnicze źródło pracy, obok ustawodawstwa powszechnego i orzecznictwa rotalnego. Tytuł symulacji zgody małżeńskiej w analizowanych wyrokach stanowił najczęściej składową kilku tytułów zawartych w skargach powodowych.

Aby dogłębnie wniknąć w problematykę podjętego zagadnienia i przybliżyć symulację zgody małżeńskiej w wyrokach Trybunału Metropolitalnego Warszawskiego autor dysertacji posłużył się metodą dogmatyczno-prawną, analityczną i syntetyczną. Metodę dogmatyczną zastosowano głównie w odniesieniu do rozdziału pierwszego, ukazującego symulację zgody

małżeńskiej w kontekście procesu o stwierdzenie nieważności małżeństwa. Natomiast dwie pozostałe metody zostały zastosowane w trzech kolejnych rozdziałach przybliżających orzecznictwo Trybunału Warszawskiego odnośnie do symulacji całkowitej oraz częściowej, zarówno w wyrokach pozytywnych, jak i negatywnych.

Spośród 680 przeanalizowanych spraw z lat 1983–2014, 223 stanowiły wyroki pozytywne, a 457 to wyroki negatywne. Największą grupę spraw rozpatrywano z tytułu symulacji całkowitej, natomiast w zakresie symulacji częściowej – wykluczenie dobra potomstwa. Spraw dotyczących wykluczenia istotnego przymiotu małżeństwa (jedność i nierozzerwalność) było bardzo mało, najczęściej dołączano do nich jeszcze inne tytuły. Sędziowie często odstępowali od orzekania z tytułu symulacji zgody małżeńskiej, gdy przyczyną nieważności małżeństwa była niezdolność natury psychicznej, sformułowana w kan. 1095 nr 3 KPK.

W szerokiej analizie problematyki symulacji zgody małżeńskiej w orzecznictwie Trybunału Warszawskiego po 1983 r. autor przedstawił proces dowodowy oraz wskazał, jakie przesłanki, okoliczności i argumenty przemawiały za wydaniem wyroków pozytywnych lub negatywnych. Autor dysertacji ukazał także trudności w dowodzeniu opisanego tytułu w odniesieniu do każdej z trzech różnych form symulacji: symulacji całkowitej (wykluczenie samego małżeństwa), wykluczenia istotnego elementu małżeństwa (dobra małżonków, dobra potomstwa lub sakramentalności) oraz wykluczenia istotnego przymiotu małżeństwa (jedności lub nierozzerwalności).

Recenzentami przedstawionej dysertacji byli ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak (UKSW) oraz ks. dr hab. Kazimierz Dullak (Uniwersytet Szczeciński). Obydwaj recenzenci wskazali pozytywne walory pracy oraz przedstawili uwagi krytyczne. W końcowych wnioskach recenzenci ocenili dysertację jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawom doktorskim, tak pod względem merytorycznym, jak i formalnym.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy rozprawom doktorskim, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony nadała panu mgr. Rafałowi Wójcickiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

ks. Jan Dohnalik
Wydział Prawa Kanonicznego UKSW